

Internet publikacija - izdanje Velike Nacionalne Lože Srbije
Po ovlašćenju Velikog Majstora V.N.L.S uređuje brat Č.V.
Izlazi tromesečno i objavljuje radove braće iz svih radionica
Adresa: V.N.L.S. Staro Sajmište bb, Beograd; info@mason.org.rs

ISSN: 2217-6993

Broj:11. Godina:III
01. oktobar 2011.

Brat V.L. koji se već predstavio radovima: "Tarzan i tamna materija" (Sirijus br. 8) i "Toma Akvinski i Spoznaj samog sebe" (Sirijus br. 9), ovaj put nam je pripremio mali esej o Pitagori i izneo originalna lična zapažanja kao i svoje tumačenje poznatih činjenica. Divan tekst koji će nas naterati da okrenemo prethodne brojeve Sirijusa i ponovo pročitamo prethodne radove ovog autora.

Brat koji iz Kragujevca dolazi na radove u Niš, ranije nam se predstavio tekstem "Masonska tajna" (Sirijus br. 6). U ovom broju imamo priliku da pročitamo njegov izuzetno inspirativan i autentičan rad "Dimenzije u masoneriji".

Brat B.R. kojeg pamtim po tekstovima "Marko pao zbog masona" (Sirijus br. 1), "Sveti Jovan Krstitelj I i II deo" (Sirijus br. 2 i br. 4), ostao je dosledan inženjerskom pristupu temi i u skladu sa svojom trenutnom ulogom sekretara u starešinstvu Nemanje, priredio nam je nešto što bi trebalo da pročita svaki brat, pripadnik VNLS.

Toliko za ovaj put. U ovom broju Nišlije su podmetnule leđa. Za sledeći broj Sirijusa očekujemo nove radove braće iz Beograda i drugih gradova.

Sadržaj:

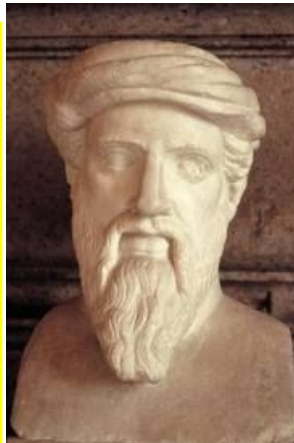
■ "Pitagora"	2
■ "Dimenzije u masoneriji"	12
■ "Brat++"	15

PITAGORA

Legenda o Pitagori tako je mnogo veličana i ukrašavana, njegovo ime povezivano sa toliko poduhvata i konkretnih otkrića, sa bezbroj mističnih verovanja i nadprirodnih poduhvata da navodi na pitanje: da li je ta ličnost opsenara, matematičara i političkog reformatora stvarno postojala. Ipak, život istorijskog Pitagore može da se očisti od legende ispletene oko njegovog imena. Danas se smatra da je njegov uticaj na razvoj ljudske kulture i društva, naročito zapadnog, jednak uticaju koji su na etički i kulturni razvitak istoka imali njegovi savremenici Buda, Konfučije, Lao-Ce i Zaratustra.

Ovaj tekst ima za cilj da pomoću kratke i jezgrovite priče približi Pitagoru svakom od nas i da ukaže na njegove najvažnije doprinose čovečanstvu i masoneriji. U nekim detaljima koje sam smatrao važnim, ova će se priča razlikovati u potpunosti od bilo čega što je o Pitagori pisano. To je saglasno izreci koja mu se pripisuje: „Izbegavaj uhodane staze, hodaj stazama koje su retko posećene“.

Pitagora

■ *Biografija*

Obično se biografija počinje navođenjem datuma i mesta rođenja ali ovde ćemo iz više razloga poći od njegovog oca.

Pitagorin otac zvao se Mnesarhus, a majka mu je bila Pitija rođena na ostrvu Samos. Mnesarhus bio je trgovac iz Tira (Fenikija, današnji Liban) i postoji priča da je u vreme velike gladi poklonio Samosu žito na šta je, za uzvrat, dobio državljanstvo Samosa. Ovde bih napravio jednu malu digresiju. Ja bih voleo da sve vreme budemo svesni, da, po ocu, a videćemo kasnije i po svemu drugom uključujući i njegovu smrt, Pitagora nije bio Grk. Ne postoje ni najmanje naznake da je ikada boravio na kopnu koje se danas smatra Grčkim, a videćemo, nije da nije putovao.

Fenikija (Današnji Liban) i Tir (označen sa Tyre)

Usvojeno je da se Pitagora rodio 569. godine pne. mada ima izvora koji decidno tvrde da je rođen 580. godine pne. Kao dete, rane je godine proveo na Samosu ali je dosta putovao sa ocem. Po nekim pričama, Mnesarhus se (kada su mu hormoni na kraju dozvolili da misli glavom) sa Pitagorom vratio u Tir gde je Pitagora bio školovan od strane Kaldejaca (stanovnici južnog Iraka koji su za kratko vladali Vavilonom) i učenih ljudi iz Sirije. Neki smatraju da je posetio i Italiju. Za Pitagoru može da se kaže da je bio dobro obrazovan, da je umeo da svira liru i da je umeo da recituje Homera.

Samos i Milet kao privredni i kulturni most između drevnog istoka i zapada

Položaj Samosa u Egejskom moru.

U ranoj mladosti podučavala su ga tri filozofa među kojima se njegovim učiteljem smatra Ferikidis. Dva druga filozofa za koje se smatra da su mu, kada je imao između 18 i 20 godina, prvi saopštili tajne matematike, su Tales (koji je u to vreme bio veoma star) i njegov učenik Anaksimander, obojica iz Mileta (grada na krajnjem jugozapadu Male Azije koji je Samosu bio najbliži grad na kontinentu – prekoputa moreuza).

Teba (Danas Luksor)

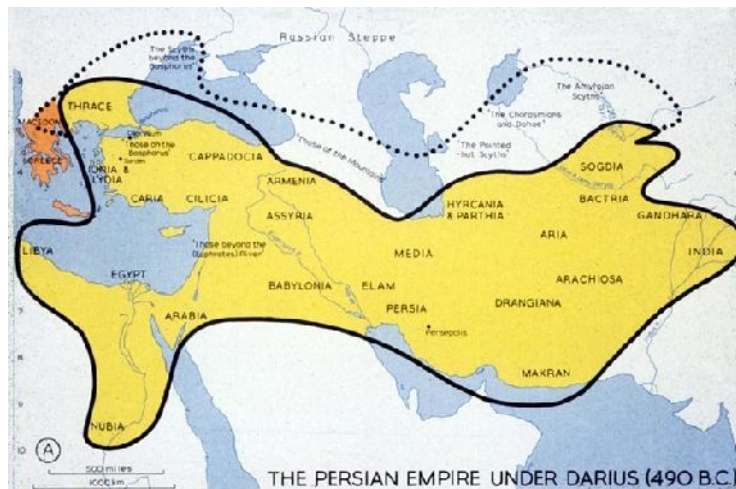
Teba (Danas Luxor), Hram Amun-Ra (Diospolis) i sam Bog

Smatra se da mu je Anaksimander preneo prva znanja iz geometrije i kosmologije, a da ga je Tales savetovao da putuje u Egipat kako bi naučio mnogo više. Moje je mišljenje da se veza Milet-Samos može smatrati prvim kanalom transfera sveg istočnog znanja u Evropu.

Oko 535. godine pne., (dakle sa 34 godine) Pitagora odlazi u Egipat. Smatra se da mu je za ovaj put pisanu preporuku dao tiranin Samosa Polikratis sa kojim je Pitagora bio prijatelj. Prema nekim izvorima Pitagora je posetio veliki broj hramova u Egiptu, a prema Porfiriju, bio mu je dozvoljen pristup samo hramu Amon-Ra koji je danas poznat pod grčkim nazivom Diospolis u oblasti koja je danas poznata po grčkom nazivu Teba (neki smatraju da je to grad) gde se zaredio i postao sveštenik. Smatra se da je tu upoznao i Vedske (Krišna) dogme od indijskih mudraca (gimnosofista - danas jogi) i prihvatio neka od njihovih verovanja.

Smatra se da je 525. godine pne., (dakle sa 44 g.) Pitagora, dok je boravio u Egiptu, bio zarobljen (Rat persije i Egipta u kome je Polikrat stao na stranu Persije) i kao ratni zarobljenik odveden u Vavilon gde je prošao obuku sveštenika Magi. Ovde je naučio njihove tajne obrede i učio o veoma mističnoj službi bogu. Tu je takođe stekao najbolje znanje iz muzike, aritmetike i druga matematička znanja koja su posedovali Vavilonci.

Po nekim izvorima tu je imao kontakta sa jevrejskom verskom dijasporom koju je Nabuko doveo posle razaranja Izraela i Solomonovog hrama. Pri svemu tome nije jasno kako je u zarobljeništvu mogao da uživa sve ove slobode.

Persijsko carstvo

Takođe priče postoje i da se samoizolovao na brdu Karmel u Fenikiji. Putujući na Krit, Pitagora je studirao tamošnji zakonodavni sistem.

Sa stanovišta ovog eseja od važnosti je i njegov boravak u Trakiji (teritorija koja je danas podeljena između Bugarske, Turske i Grčke, sa glavnim gradom Plovdivom). Tu je zajedno sa poklonicima orfičkog obreda (sledbenici Orfeja, Persefona i Dionisija - za koje se verovalo da su sišli u Had) ušao u orfičke tajne i, smatra se, kasnije je primenio rituale i simbole orfičkih sekta u radu svoga Bratstva. Inicijacija u orfičke misterije, smatralo se, donosi prednosti u zagrobnom životu.

Trakija

Na Samos se po nekim izvorima Pitagora vratio 520. godine pne. (dakle sa 49 godina) mada se u nekim drugim izvorima tvrdi da je putovao oko dvadest godina što bi značilo da se vratio pet godina kasnije. Pri tome ne pružaju podaci o tome kako se izbio iz persijskog ropstva. Takođe, život i smrt njegovog oca se više ne pominju. Saglasno jednim izvorima bio je dočekan od Polikratisa i bilo mu je ponuđeno gostoprimstvo, u koje je posumnjao, pa se izolovao i naselio na periferiji ostrva i boravio u jednoj pećini. Po drugim izvorima Polikratis je već bio mrtav, kao i njegov prvi naslednik dok je u to vreme Samosom je vladao Darije. On je ovde pokušao da uspostavi školu u kojoj bi podučavao (bolje reći propovedao) stečeno znanje, ali uspeo je da stekne samo jednog učenika. Po drugim izvorima, opet, stvorio je tzv. "polukrug". Bio je angažovan u nekim diplomatskim i pregovaračkim misijama koje mu nisu ležale.

Moje je mišljenje da je imao i problema sa prihodima mada je ostalo nešto od očevine čemu on nije baš ništa dodao. Verovatno je imao problema oko imovine i sukobe sa rođacima po majčinoj liniji s obzirom da je dugo odsustvovao.

Današnja Kalabrija sa klasičnim nazivima naselja.
 Za Pitagorin uspon i kraj od važnosti su Kroton, Sybaris i Metapontum.

U isto vreme, prema svim verzijama njegove biografije, rasla je netrpeljivost prema njegovim pogledima i ponašanju (ja bih dodao borba za nasledstvo, a i izvesna ksenofobija) tako da je sa majkom i jedinim učenikom 518. godine pne. napustio Samos i preselio se na Kalabriju u gradić Kroton kojim je upravljao Milos. Mada postoji razlika u samoj godini u zavisnosti od istoričara, ipak godine starosti Pitagore u ovom trenutku se kod svih poklapaju: imao je 51 godinu. Milos ga je prihvatio kao patron. Milos je bio poznatiji u antičkom svetu od većine svojih poznatih savremenika zato što je posedovao ogromnu fizičku snagu i bio dvanaestostruki Olimpijski i Pitijski pobednik. Pored toga on je studirao matematiku i filozofiju. Dao je Pitagori deo svoje kuće, kako bi ovaj osnovao školu i upisao je ćerku Teano da uči. Nju je Pitagora uskoro oženio, uprkos velikoj razlici u godinama i tako indirektno postao suvlasnik Milos-ove imovine.

Tako je nastalo Pitagorino Bratstvo koje je ubrzo naraslo na oko 600 članova koji ne samo da su mogli da razumeju šta se propoveda već i da kreiraju nove ideje. Bratstvo je radilo na zatvorenim sastancima odnosno ritualima. U okviru škole, međutim, odvijala se i paralelna aktivnost. Naime, pored učenika tzv. matematičara, posebna nastava je organizovana za širi skup od oko 2000 građana - "slušalaca" koji doduše nisu mogli da vide Majstora pošto je on bio iz platna. Na ovim seansama Pitagora je prenosio svoja neizmerna iskustva i znanje o svemu onome što je naučio na istoku.

Društveni koncept koji je Pitagora primenio ogleda se u zalaganju za zajedničkom upotrebom dobara (novi član je odmah prilagao svu svoju imovinu Bratstvu), a kroz meditiranje o novom otkrovenju – kroz filozofiju – u stremljenju (putem spoznaje i ljubavi) ka ostvarenju unutrašnjeg sklada i saglasnosti sa Vrhovnom harmonijom. Osnovna verovanja Pitagorinog Bratstva su:

- (1) Da je u svojoj najdubljoj osnovi stvarnost matematičke prirode,
- (2) Da se filozofija može koristiti za duhovno pročišćenje,
- (3) Da duša može da se uzdigne do spajanja sa božanskim,
- (4) Da neki simboli imaju mistično značenje i
- (5) Da sva braća u Bratstvu moraju da ispoljavaju striktnu lojalnost i tajnost.

Jedna od stvari koja se u filozofskim raspravama obično pripisuje Pitagori je da je iznad svega bio poznat kao stručnjak za sudbinu duše posle smrti. Ovaj aspekt njegovog učenja, međutim, treba povezati sa orfičkom inicijacijom te se i na taj način osporava njegova originalnost.

Sam Pitagora nije ostavio nikakav pisani trag, što je deo primene poslednjeg pravila. Tvrdi se da je jedan od njegovih učenika udavljen čak posle smrti Pitagore, zato što je odao tajnu konstrukcije dodekaedra.

Kriterijumi za prijem u bartsvo bili su strogi tako da je bilo i viđenih ličnosti Krotona kojima balotaža nije bila bela. Među njima od značaja je Silon.

Postoji više verzija kraja Pitagorinog životnog veka ali ovde ću navesti samo jednu jer je karakteristična za Bratstvo.

Aristokratsko i ezoterično ponašanje Pitagorejaca postepeno je počelo da pobuđuje neprijateljstvo i mržnju. Naime, ako prihvatimo da i dan danas ima šta da se nauči od Pitagore, može se zamisliti koliko je on bio udaljen od svoje okoline pre 2500 godina. Ja bih dodao da je ovome doprinela i činjenica da je Pitagora bio stranac. Razvijao se osećaj: „Neki nas „veoma pametan“ tu ponižava. Došao je ko zna odakle, živi na naš račun i uči nas kako da živimo“. Uskoro, 508. godine pne., Pitagorejci su bili optuženi da se suprostavljaju demokratiji pa su frustrirani Silon i njegovi sledbenici podmetnuli vatru u kući gde su Pitagorejci živeli. Mnogi od njih su izgoreli u požaru ili su bili kasnije ubijeni. Po nekima je tu ubijen i Pitagora, a po drugima je uspeo da pobjegne u Metapontum gde je poživio još dugo.

Za Pitagoru je važno napomenuti da je uveo u istoriju kult ličnosti. U ritualu je kao tajna i obaveza neizgovaranja bilo i samo ime „Majstora“. Bilo je zabranjeno da se ime izgovara pa su ga nazivali: Onaj, Besmrtni, Genije, Božanski. Ide se i tako daleko, da se tvrdi da je prisvajao sve rezultate svojih učenika. Smatran je čudotvorcem najvišeg ranga. I sam Herodot u veku koji je nastupio nakon smrti Pitagore, s poštovanjem ga je nazivao „Onaj koga neću imenovati“.

S obzirom na tajanstvenost rada Bratstva, o njihovim naučnim rezultatima, načinu rada, obredima i pogledima, saznalo se kasnije od onih Pitagorejaca koji su uspeli da prežive požar i pobjegnu iz Krotona. Osnovane su nove ćelije Bratstva koje su u najvećoj meri sledile pravila koje je Majstor postavio, mada je sve polako počelo da curi u javnost.

Novu mladost matematičko učenje Pitagore doživelo je u Aleksandriji zahvaljujući Euklidu koji je intenzivno radio na unapređenju Pitagorinih rezultata, koji su mu postali dostupni. I ovde ima suprotnih mišljenja. Prema, Eli Maor, (Knjiga koja je objavljena 2007 god. u Prinstonu) u iskazu teoreme koji se pojavljuje u Euklidovim „Elementima“ nigde se ne spominje Pitagorino ime. Prvo sačuvano delo u kome se Pitagora povezuje sa iskazom teoreme je Plutarhov „Etički zbornik – Moralija“, napisan krajem I. ili početkom II. veka ne. U njemu se citiraju stihovi iz jednog nesačuvanog Apolodorovog dela iz II veka ne. Prema Plutarhu: „kada je Pitagora otkrio taj čuveni stav - zbog toga je ponudio sjajnu žrtvu vola.“

Najzad, prema „Stanford Encyclopedia of philosophy“ ne samo da, u doba Platona i Aristotela, Pitagora nije bio poznat kao poznavao geometrije, već najautoritativnija istorija stare grčke geometrije ne pripisuje mu nikakvu ulogu u istoriji geometrije kao takve.

Mnogo kasnije, neke matematičke misli koje se pripisuju Pitagori inspirisale su i velike naučnike kao što su Euler i Nujtn. Po mom skromnom mišljenju najveće zasluge za današnje poštovanje Pitagore ima Ser Bertran Rasel, britanski matematičar – logičar i filozof XX veka koji je napisao: „Ono što najviše iznenađuje u savremenoj matematici jeste njen povratak Pitagorejstvu“. Meni se čini da se zbog ovakvog stava Raselu pripisuje da je bio mason. Saglasno tome, pod pritiskom logičara i matematičara koji se bave algebrom, apstraktna algebra kod nas sišla je na nivo prvog razreda osnovne škole što je značajno otuđilo matematiku od učenika.

■ *Uticao na čovečanstvo*

Za razliku od mnogih kasnijih matematičara, za koje imamo bar neku od knjiga koju su napisali, ne postoje Pitagorina pisana dela. Društvo koje je vodio bilo je pola naučno, a pola religiozno i sledilo je pravila tajnosti koja i dan danas Pitagoru čine tajanstvenim.

Koreni poštovanja njega kao takvog i njegovog dela (ako postoji), po meni, vezani su za potrebe modernog zapadnog društva da nađe kreatora vrednosti na koje ono pokušava da se (barem formalno) osloni.

Kao što je značaj Ilijade u tome što preteći, promovise modernu globalnu kolonijalističku robovlasničku demokraciju tako je i Pitagora potreban zapadnoj civilizaciji kao koren njenog naučnog i humanističkog pogleda na svet. To što Pitagora nije ništa napisao je najbolja kvalifikacija da mu se pripise sve ono što danas nama treba kako bi tvrdili da zapad ima svoje korene nezavisno od stvarnih korena koji su mnogo stariji, a posađeni i rađali plodove mnogo istočnije. U prilog ovom stavu ide i tvrdnja iz „Stanford Encyclopedia of Philosophy“ gde se kaže: „Da bi se podržalo ovo gledište falsifikovan je veliki broj rasprava“, a to gledište je da je: božanski Pitagora bio autor „svega“.

Danas mu se pripisuje da je dao tri veoma značajna doprinosa zapadnoj civilizaciji.

Prvi doprinos odnosi se na prenos enormne količine znanja i shvatanja sa Istoka na Zapad. Intelektualni most koji je on stvorio u stvari je pokrenuo duhovnu i naučnu misao zapadnog sveta. Strogost u primeni pravila, bilo da su kanonska, društvena ili naučna, učinila ga je uzorom čistoće i opravdala je svaki pokret koji ga je sledio. U svih 2500 godina posle njega najveći umovi ljudske civilizacije su se iznova divili i prepoznavali veličinu njegovog doprinosa zapadnoj misli.

Drugi doprinos odnosi se na spregu prirode i brojeva. Budući da je imao muzičko obrazovanje, a bio je i matematičar, uočio je vezu između reda u harmonijskim zvučnim signalima i razlomaka. Zanimljiva je priča kako je do ovog otkrića došao slušajući čekiče u kovačnici i ustanovio vezu između frekvencije zvuka koji proizvodi udarac čekića i mase istog.

Uređenju svemira je takođe pripisivao brojeve i njemu se pripisuju zasluge za reč kosmos.

Na osnovu toga, smatra se da je prvi ustanovio, da se prirodne pojave pokoravaju zakonima koji se, opet, mogu iskazivati formulama. Time je uspostavio spregu između moderne fizike i matematike. Njemu se pripisuje spoznaja da je matematika osnova svake prirodne nauke.

Treći doprinos odnosi se na metod za otkrivanje apsolutne istine koji ga je proslavio kao autora teoreme, koja je inače bila poznata skoro 200 godina pre njega.

Smatra se da je postavio osnove matematike. Čini se sigurnim da je razvio ideju o matematičkoj logici i da je zaslužan za prvo zlatno doba matematike. Zahvaljujući njegovom geniju brojevi ne samo da su korišćeni za brojanje i izračunavanja već su postali cenjeni kao takvi. Studirao je svojstva nekih posebnih brojeva, njihovih međusobnih odnosa i strukture koje oni formiraju. Shvatio je da brojevi postoje nezavisno od svakodnevnog stvarnog sveta što znači da bi njihovo proučavanje bilo neukaljano zbog nesigurnosti čula i ljudske percepcije. To znači da je mogao da otkrije istine koje su nezavisne od ličnog stava i predrasuda i koje su apsolutne. On je uveo koncept matematičkog dokaza i na taj način ukazao na put za pronalaženje matematičke istine koja je univerzalna i večita i ne može da bude oborena doveka. Smatra se da je to njegov najveći doprinos ljudskoj civilizaciji: način da se dođe do istine koja je izvan pogrešivosti ljudskog rasuđivanja.

Da bi shvatili značaj ovoga upoređićemo istinu koja se stiče naučnim i onu koja se stiče matematičkim metodom.

Klasični matematički dokaz počinje nizom aksioma i pretpostavki za koje se zna da su istinite ili je njihova istinitost očigledna. Zatim se ide korak po korak i iznose se argumenti sve dok se ne dostigne zaključak. Ako su aksiome tačne, a logika bez mane, onda će zaključak biti neoboriv. Taj zaključak je u

stvari teorema. Dokaz je apsolutan i teorema je konačna i neoboriva. Znanje koje ona iskazuje je trajno, univerzalno i neosporno.

Da bi se stekao utisak o značaju ovog načina generisanja znanja upoređićemo ga sa načinom kako se dolazi do naučnog znanja odnosno do naučne istine.

U nauci, kada se uoči neka pojava, da bi se ona objasnila postavljaju se hipoteze. Ako se posmatranja pojave poklapaju sa tvrdnjama hipoteze ona se potvrđuje. Takve se hipoteze često nazivaju teorijama. One treba ne samo da opišu uočenu pojavu već i da predvide pojave koje se ponašaju po toj teoriji. Koliko više eksperimenata potvrđuje teoriju toliko je veće poverenje u nju. Kada se nakupi dovoljno mnogo uspešnih eksperimenata, a da nema neuspešnih, teorija se proglašava istinitom i obično naziva zakonom. Sama reč zakon daje nauci pravničku prirodu i govori o nesavršenosti istine koju on iskazuje. Naime, zakon je tu da se menja. Biće promenjen ako ikad, bilo kada, eksperiment ostvaren pod nekim novim ranije nepredviđenim uslovima ili kada se opservacija obavljena pomoću nekih novih savršenijih sredstava, opovrgne „istinu“ koja je zakonom iskazana. Naučna istina nije savršena ona je podložna stalnoj proverbi i verifikaciji.

■ *Veza sa masonerijom*

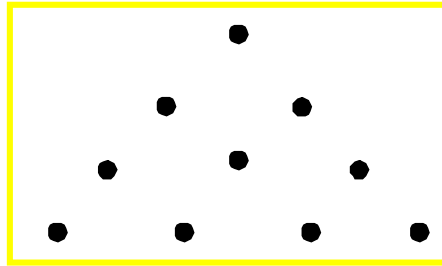
Brojevi, brojni sistem kao takav i matematičari imali su značajan uticaj na masoneriju. Kao najočigledniji primer je upotreba slova G u plamtećoj zvezdi. Slovo G koje se obično povezuje sa engleskim - Bog (God) u stvari odnosi se na, po Pitagori, savršeni broj 10 koji je po jevrejskom (pozivam braću da ne kažu hebrejsko već jevrejsko što je drugačiji, srpski, izgovor jednako napisane reči) Jod ili aspiratorno G. U Kabali je zapisano da je Bog iz beskonačnog svetla izdvojio deset božijih svetlosti (ili snaga) preko kojih je kreirao svet. Svako od tih svetala treba smatrati jednom dimenzijom realnosti pri čemu su tri dimenzije prostorne i vidljive, jedna je vremenska, a ostalih šest su prostorne i skrivene. Zato se smatra da je i dekadni sistem božji i savršen.

Simboli koji se povezuju sa Pitagorom

Pitagorejci su razvili posebnu strukturu tzv. „tetraktis“. To su tačke uređene u obliku jednakostraničnog trougla koji ima po četiri tačke na svakoj stranici i jednu tačku u sredini. Ukupno je deset tačaka (dekada).

Ovo je primer kako se brojevi supstituišu geometrijski uređenim likovima u ravni i prostoru kojima se potom dodeljuje ezoterično značenje, a sami brojevi dovode u centar doktrine sažeto iskazane sa „Sve je uređeno na osnovu broja“. Takav skladno uređen svet Pitagora je nazvao „Kosmos“ što se u novogrčkom čita kao svet odnosno univerzum. Pitagori se pripisuje i prva upotreba reči filozof (što se, naravno, kao i sve ostalo, osporava).

Tetraktis

Tetraktis je za Pitagorejce bio ezoteričan simbol važan koliko i pentagram koji im je služio kao tajna lozinka. Prizivajući tetraktis članovi sekte polagali su svečanu zakletvu da nikada neće odavati tajne, između ostalih i matematičke.

Evo teksta pitagorejske molitve upućene Dekadi: „Blagoslovi nas božanski broju, ti koji si stvorio bogove i ljude! O sveti, sveti Tetraktise, ti koji sadržiš koren i izvor večnog toka stvaranja! Jer božanski broj počinje čistim i dubokim jedinstvom i doseže sveto četiri; potom stvara majku svega, koja sve povezuje, prvorođenu, onu koja nikad ne skreće, koja se nikad ne zamara, Sveto Deset, koje drži ključ svih stvari.“

I broj pet je bio predmet velikog poštovanja pitagorejaca. U vezi sa tim se sa jedne strane poštuje se činjenica da je Pet zbir prvog Ženskog (simetričnog) broja dva i prvog Muškog (asimetričnog) broja tri pa time predstavlja simbol ljubavi i zdravlja, a s druge strane je povezan sa pentagramom kod koga se dužine linija koje spajaju dva suprotna temena i dva susedna temena odnose kao zlatni presek (1,6...). Zlatni presek smatra se božanskom proporcijom. Ovo je bio osnovni koncept pri dimenzionisanju piramida. Inače, zlatni presek zapažamo u samoj prirodi na mnoštvu biljaka, koliko u opštem sklopu, toliko i u njihovim delovima, cvetovima, listovima (na primer ljutić, rastavić itd.), a u zapanjujućem savršenstvu u ljušturama morskih puževa. Zlatni presek se jasno manifestuje u sklopu čovečjeg tela. Proporcionisanje čovečje figure sastoji se u što tačnijoj konstrukciji zlatnog preseka i u primeni ovako dobijenih mera na odgovarajuće delove i dimenzije tela.

Nasuprot opšte prihvaćenom mišljenju, Pitagorejci nisu težili negiranju postojanja iracionalnih brojeva već su, uočivši vezu između nekih iracionalnih brojeva i geometrijskih simbola koji su činili samu srž njihove tajne simbolike (pentagram i dodekaedar čija se konstrukcija zasniva na upotrebi zlatnog preseka), strogo čuvali tajnu odgovarajućih konstrukcija.

U Pitagorinom Bratstvu članovi su imali stepene: učenik, zakonodavac, matematičar.

Zatvorenost bratstva prema spoljnom svetu, stroga balotaža pri prijemu nove braće, čuvanje tajne i sl. su svakako ponašanja koje danas srećemo u masonskim bratstvima. Možda nije slučajno što se masonski starešina naziva Velikim Majstorom.

U etici pitagorejskog bratstva postojali su principi prijateljstva i drugarstva koji su išli čak i dotele da se žrtvovanja sopstvenog života za prijatelja smatralo etičkim.

Pitagorejski obred zahtevao je potpunu čistoću tela i odeće (toge od belog lanenog platna), podrazumevao je svakodnevno ispitivanje savesti, upotrebu mirisa (i jednog specijalnog tamjana) kao i muzike. Time su se usklađivali ritmovi duše i tela. Obred je podrazumevao zajedničku pričest na kojoj se uzimalo samo belo meso žrtvenih životinja: belih petlova, prasadi i koza. Dozvolite mi da se pitam zašto se masonska večera zove „bela večera“?

Pitagorina škola (Slika Rafaela Sanzia)

Ovde, međutim, hoću da vas podsetim na rečenicu vezanu za dokazanu teoremu koja postaje apsolutna istina. U njoj se reč „ako“ pominje dva puta. Naime, teorema će biti dokazana ako su aksiome tačne i ako su argumenti ispravni. Kada se samo u jednom od mnogih koraka dokazivanja teoreme napusti pomenuti princip, važiće sledeća tvrdnja: „Dajte mi teoremu ja ću je dokazati“ što drugim rečima znači „svaka se teorema može dokazati“. To važi i za vezu Pitagorejstva i Masonerije. Skoro da je moguće dokazati kontinualni duhovni niz od sveštenika Kralja Solomona preko Pitagore i Platona do današnje Masonerije. Ja, ipak ostajem pri gledištu da je pri nastanku Masonerije veći filozofski uticaj imao Toma Akvinski preko Templara nego bilo koji dugi mislilac i sveštenik. Pre će biti da su novi, bogati i ućeni članovi bratstva, početkom osamnaestog veka, pokušali da podignu svest o intelektualnom nivou zidarske organizacije kojoj su prišli, a samim tim i njen ugled, tako što bi joj oktroisali duboke korene evropske i svetske filozofske i naućne misli.

Ipak, nećemo prerano donositi zaključke. Ostavićemo to istraživanje za neku drugu priliku.

Brat V.L. „Slobodan Jovanović“ Niš

Dimenzije u masoneriji

Kada masona pitaju o dimenzijama Hrama, on treba da odgovori: „Dužina mu ide od zapada do istoka, širina od severa do juga, visina od nadira do zenita“. Hram je slika kosmosa i zato se njegove dimenzije ne mogu odrediti. Kada se kaže hram, misli se na beskrajno prostranstvo vasiona. To je mesto sa kojeg se u miru i tišini posmatra nebo, deo prostranstva prema rimskoj mitologiji, templum.

Biti mason u tom „centru jedinstva“ znači prevesti naše kosmičko biće iz simbola na čovekovu, a samim tim i društvenu realnost, na toj raskrsnici linija kojima teku simbolički naponi četiri horizonta kroz koje duvaju „četiri vetra svemira“. To znači biti spreman na širinu pogleda i ne pristajati na robovanje dogamtskoj misli. Stoga istraživati znači tražiti.

To prostranstvo koje posmatramo, „osećamo“ u kružnom toku godišnjih doba, naglašeno ritualnom smenom solsticijuma i ekvinocijuma, tih kardinalnih tačaka vremena prema kojima slobodno zidarstvo iskazuje poštovanje kroz dva solsticijska praznika svetlosti, Svetog Jovana letnjeg i Svetog Jovana zimskog, koji se obeležavaju ritualnim banketom.

Osnovnom zemaljskom krstu, položenom, onom čija dužina ide od istoka do zapada i onom čija širina ide od severa do juga, treba dodati polarnu osu, vertikalnu koja ide od zenita do nadira i koja vertikalno prolazi kroz horizontalnu ravan na mestu ukrštanja inija, što se može dočarati stvaranjem slike rotacionog kretanja vasiona. Obrazac koji je ljudska psiha najsnažnije spoznala pre više milenijuma jeste obrazac o rotacionom kretanju sfere sveta oko jedne ose. Te simbolične dimenzije, dužinu, širinu, visinu, dubinu, čovek može da shvati samo kao neograničene, odnosno nemejljive.

Kada su antički ljudi hteli da prikažu trodimenzionalni krst, šemu svemira, na ravnoj površini koja je dvodimenzionalna, prikazivalu su ga kao šestokraku zvezdu. Vertikala je bila zenit-nadir. To je Hristov znak, višeznani simbol, jedan od najstarijih za koje znamo, kojem će hrišćani dodati početak i kraj. Hram je povezan sa posmatranjem zvezda. To je smisao njegovog postojanja. Posmatrati nebo. Etimologija je jasna: Con i Sidusyeris (nebo).

■ *Masonski hram i njegove dimenzije*

To je „produženi kvadrat“. Njegove dimenzije? Od istoka do zapada, od severa do juga, od centra Zemlje do nebeskog svoda. Zašto? Da podsete masona da ne treba da ograničava svoj napor, da ga podsete da on radi da bi preneo masonsko učenje na sve ljude, jer on gradi hram za celo čovečanstvo. On će ga tako podsećati da svoja istraživanja treba da prenese svuda, da treba sve da prouči kako bi proširio svoja znanja, kako od njega imali koristi njegovi bližnji.

„Pošto gradi hram za celo čovečanstvo“, mason se služi simboličkim alatom. Moglo bi se reći da se hram proteže od „temenog kamena“ do „temelnog kamena“ i da se između ta dva kamena uzdiže polarni kamen prema vertikali viska, pod pravim uglom sa libelom na horizontalnoj ravni zemlje. „Produženi kvadrat“ je dobijen pomoću uglomera, a „zvezdani svod“ pomoću šestara. Drveni čekić i dleto, lenjir i poluga, kao i mistrija su neophodne alatke slobodnog zidara.

■ *Usmerenost masonskog „produženog kvadrata“*

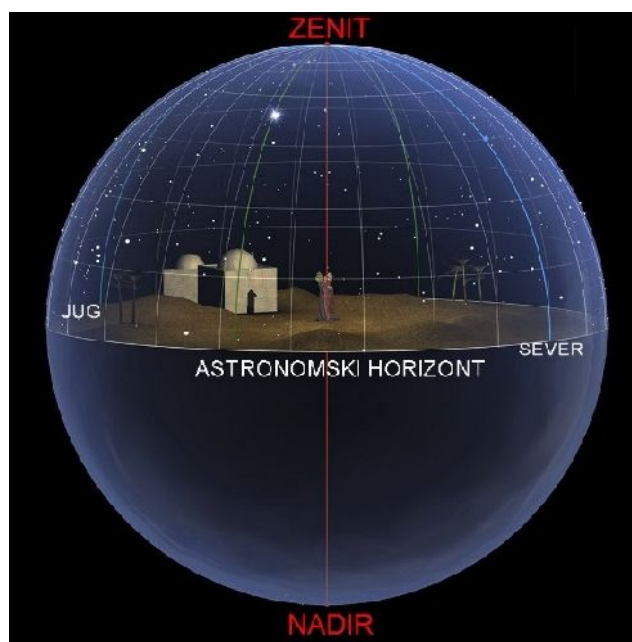
Moramo konstatovati da „produženi kvadrat“ zauzima smer istok-zapad kao Solomonov hram, ali je unutrašnji raspored obrnut. Dva stuba i vrata su na zapadu, ka zalazećem suncu, stolice starešine na istoku, znači leđjima okrenuti prema izlazećem suncu. Sad on „zna“ i postao je donosilac svetlosti loži. On je „osvetljava“ kao što izlazeće sunce osvetljava Zemlju, poziva je na život i na rad. Sedeći na debhiru, koji je za tri stepenika uzdignut, starešina se nalazi na simboličkoj „planini“. Naspram njega otvara se put svetlosti, horizontalna osa „produženog kvadrata“, dužina hrama. „Ako je hram zaista okrenut pravac zapad-istok, on se okreće sa Zemljom i ide u susret Suncu“.

■ *Etimologija usmerenosti*

U slobodnom zidarstvu se često koriste izrazi Occident, Orient, Midi i Septentrion, za zapad, istok, jug i sever:

- Orient (od oriens, orii, roditi se, pravac u svemiru u kome se Sunce rađa)
- Occident (od occidens, zapadajući, pravac u kojem nestaje)
- Midi (od mediu dies, sredina dana) označava jug
- Septentrion (od septem triones, sedam bikova, jedan od antičkih naziva za sazveždje Mali Medved u kojem se nalazi Polarna zvezda koja obrazuje kraj repa pomenutog sazveždja. Ta zvezda je veoma blizu Borealovog pola i pokazuje sever.)

Uz ova određena četiri pravca u svemiru, treba dodati još dva: zenit i nadir. Ove dve reči dolaze nam iz arapskog: zenit (prav put) je uzlazni smer vertikale jednog mesta, a nadir (suprotan) je silazni smer. Vertikalna: visina, dubina, ili od nebeskog do svoda zemaljske tame...

Zenit - Nadir

Plafon masonskog hrama je u vidu svoda. Svod hrama je plave boje i posut zvezdama kao nebeski svod, jer na taj način pokriva sve ljude, bez obzira na rang i boju kože. Na vertikali svoda (koja je u zenitu) nalazi se nadir. To je odaja za razmišljanje, simbol pećine, groba, središta zemaljske tame, gde truljenjem priprema klijanje, odnosno, „ponovno rađanje“. Postoji vertikalni put slobodnog zidara. Polazeći od nadira, mesta tame, on dobija „svetlost“ licem okrenut Orijentu, na mestu gde se u horizontalnoj ravni seku četiri horizonta (zemljina ravan), da bi sastavio uzdizanje prema zenitu, prema savršenstvu. „Nije li svaka valorizacija vertikalizacija?“. Ta vertikalnost, oko koje su rođeni veliki tradicionalni simboli kosmosa i Hrama, za čoveka je, intuitivno, upravo odraz njegovog ja,

projektovanog u njegovim mislima i ilustrovanog u njegovim delima. Jedna ista i neprestana tenzija između gornjeg i donjeg njihove kompleksne prioritete podrazumeva velike simbole sveta, Hram i čoveka.

Hram: mesto koje odvaja i štiti lanac jedinstva. U gornjem delu loža je okružena „lancem jedinstva“. To uže sa dvanaest čvorova, koje bez prekida obavija zidove simbolizuje bratski savez koji neraskidivim lancem povezuje sve masone na zemaljskoj kugli, ne praveći razliku po verskoj niti po staleškoj pripadnosti. Neki su u njemu želeli da vide kanap kojim se obeležavaju ivice buduće gradjevine.

Što se tradicije tiče, svaka gradjevina, bi morala biti određena i „uokvirena“ nečim što bi na izvestan način odgovaralo onome što bi se moglo nazvati samim „okvirom“ kosmosa. Nacrt tog okvira, materijalizovanog kroz kanap, predstavljao je u pravom smislu reči, zemaljsku projekciju. Ali taj okvir nije običan kanap, odnosno obična linija, već je to „Lanac jedinstva“ koji se vezuje u čvor na određenoj razdaljini dvanaest puta. Tih dvanaest prepletaja se podudara sa dvanaest znakova Zodijaka. Naime, upravo Zodijak, unutar koga se kreću planete, predstavlja zapravo „omotač“ kosmosa, odnosno „okvir“ koji je u suštini i nebeski „okvir“. Taj simbolički „okvir“ ima i jednu drugu funkciju, bez sumnje glavnu: „Funkciju da drži na mestu pojedine delove koje obuhvata ili sadrži u svojoj unutrašnjosti, tako da od njih stvara uređenu celinu, što je, kako znamo, etimološko značenje reči „kosmos“.

Može se reći na kraju da je naš svet uređen skupom vremenskih i prostornih odrednica koje su vezane za Zodijak, s jedne strane, njegovim direktnim odnosom sa godišnjim ciklusom, i sa druge strane, njegovim podudaranje u pravcima u vasioni.

Sam hram, sama loža je u vezi i simbolički sa mikrokosmosom tj. čovekom, jer jedan drugom odgovaraju i to je bitan momenat u slobodnom zidarstvu. Kako je za čoveka bitno da se povinuje redu, geometrijskim zakonima, ordo ab chaos, potrebno je da svom životu, intelektu, emocijama, moralu, da i posebnu dimenziju i to kosmičku i vanvremensku. Za razliku od dogmatskih učenja, koja su i sama često proizvod neadekvatno shvaćenih alegorija, slobodno zidarstvo počiva na simbolima koji svakom bratu dozvoljavaju da se kreće u domenima svoje duhovnosti i intelekta. Masonerija nam daje razmere, a dimenzije određujemo mi sami.

Brat B.U. Nemanja Niš

„BRAT++“

Da najpre objasnimo šta znači ovaj šifrovani naziv teksta, kako biste lakše pratili šta želim da vam putem njega poručim. Savremene tehnologije uvele su nam kompjutere u svakodnevni život. Gde su kompjuteri, tu je i programiranje, a i jedan od najsavremenijih i najkorišćenijih programskih jezika „C++“. Ime ovog jezika potiče od jedne njegove jednostavne naredbe, koja bi prosto mogla da se prevede kao: „povećaj C za jedan“. Od pojave ovog programskog jezika, odomaćio se termin među inženjerima, programerima i mnogim drugima koji su imali dodira sa tim programskim jezikom, da se svako povećavanje za jedan kraće zove „++“.

Dakle, „Brat++“ bi bilo ekvivalentno sa „povećanje bratstva za jednog člana“.

Svako ko pristupi bratstvu, pored privilegija članstva u slobodnom zidarstvu (SZ), prihvatio se i svih obaveza jednog slobodnog zidara. Te obaveze su:

- *redovna dolaznost na sve radove u svojoj loži,*
- *plaćanje svih novčanih obaveza prema loži i obedijenciji,*
- *učestvovanje u ritualnim zajedničkim radovima sa bratstvom,*
- *uzajamno pomaganje i saradnja sa braćom,*
- *filozofski rad na svom ličnom napredovanju,*
- *filozofski rad na pisanju skica, nacрта i instrukcija,*
- *i rad na jačanju matične lože, dovođenjem novih članova.*

Ovaj tekst je posvećen ovoj poslednjoj navedenoj, ali ni slučajno najmanje važnoj, obavezi. Svako od nas ima dužnost prema svojoj loži, da dovede još nekog novog člana, kome bi bio garant. Ako je neko „dobar čovek na dobrom glasu“, pa uđe u SZ, taj sigurno ima makar jednog ili više prijatelja, za kojeg takođe može da se kaže da je „dobar čovek na dobrom glasu“ i da zaslužuje da i on bude slobodni zidar.

Ako je neko mason i tvrdi da ne poznaje nikoga ko je dovoljno dobar i dovoljno kvalitetan da bi on stao iza njegove kandidature, tada nešto definitivno nije u redu – ili je brat mason pogrešno shvatio SZ, i preuveličao kriterijume za uvođenje novih kandidata, ili s tim bratom masonom nešto nije u redu, ako je on u svom profanom životu okružen isključivo nekvalitetnim ljudima.

Ipak, priznaćete, nema mnogo takvih slučajeva u našem SZ, i skoro da i nema majstora masona koji nije dao svoj doprinos matičnoj loži i obedijenciji, tako što je uveo makar još jednog brata.

Sada želim da obratimo pažnju na suprotnu pojavu - na braću majstore masone, koji preterano doprinose svojoj loži – tj. koji se intenzivno trude da uvedu veliki broj svojih prijatelja i poznanika u SZ. Naravno, nije to po pravilu loša stvar. Štaviše, ako su svi ti kandidati „dobri ljudi na dobrom glasu“ u svom profanom životu, oni su dobro došli, i sigurno će doprineti kvalitetu lože.

Najopasnije po budućnost lože je situacija kada neki brat mason počne da kupuje profana prijateljstva ili da namiruje profane dugove, svojom garancijom za kandidata kome možda nije mesto u SZ. Pa razmislimo samo, zar nije svako od nas, makar u ponekom trenutku, makar za delić sekunde, pao u iskušenje da pribavi sebi neku profanu korist, nagrađivanjem nekoga putem uvođenja u SZ? Da li ste sigurni da vam se to nikada nije desilo braćo? Možda ste nekada bili u nekoj izuzetnoj neprilici, bilo poslovnoj, bilo finansijskoj, bilo privatnoj, pa da ste došli u iskušenje da sebi rešite sve probleme uvođenjem profanog u SZ, i pored toga što ste svesni da on to ne zaslužuje?

Ja nemam nameru da kroz ovaj tekst prozivam bilo koga, niti sebe. Ali, čitajući jednu masonsku knjigu, naišao sam na lepu biblijsku priču, staru preko 2500 godina, koja dobro ilustruje ovaj problem, i pozeleo sam da je podelim sa vama. Ovim citatom ću završiti svoju priču.

„Osvojivši Vavilion 538 godine p.n.e. Persijski car Kir je postao vladar prostora koji se protezao od Kaspijskog mora do Mediterana, i u nameri da pokori Egipat, odlučio da bi prijateljstvo sa Jerusalimom bilo dobar strateški potez. To je mogao da ostvari jedino ako u otadžbinu vrati Jevreje koji su bili zatočeni u Vavilonu.

Car Kir je sedeo u Savetu, u svojoj kuli za prijeme, kada mu dođe stranac. Stražar na vratima ga upita: „Ko ide?“, a dobi odgovor: „Stranac. Prvi među jednakima. mason po stepenu, zarobljenik nesrećnim slučajem.“

Stranac zatarži dozvolu da izađe pred cara, ali pre nego što mu je odobreno, Kir se obrati Savetu: „General i Vitezovi, taj šašbazar je princ Judejski, poznat kao Zorovavelj, i pre nego što ga primim, hteo bih da vam ispričam san koji sam noćas usnio.“

Dok sam spavao, usnio sam lava koji me napada u želji da me proždere, a u daljini moji prethodnici Navuhodonosor i Valtasar bejahu u lancima. Raspravljali su o slavi, koju masoni interpretiraju kao znak Velikog Arhitekta Univerzuma. Među oblacima se pojavio orao, iz čijeg kljuna izađe naredba DA SE OSLOBODE ZAROBLJENICI IZ ROPSTVA, ili će u suprotnom moja kruna preći u neprijateljske ruke. Odavno želim da oslobodim Jevreje ropstva, jer mi je dosta slušanja njihovih srceparajućih žalopojki za domovinom. Zahvaljujući ovom snu, doneo sam odluku. Slažete li se sa tom mojom odlukom?

Vitezovi Saveta ustadoše, zakoračiše desnom nogom i isukaše mačeve i znak odobravanja. Kir potom naredi da puste zarobljenika da se predstavi.

Kir reče: „Stranče, kako se predstavljaš, koja je svrha tvog izlaska pred nas?“ Stranac odgovori: „Apelujem na vašu dobru volju i pravičnost.“

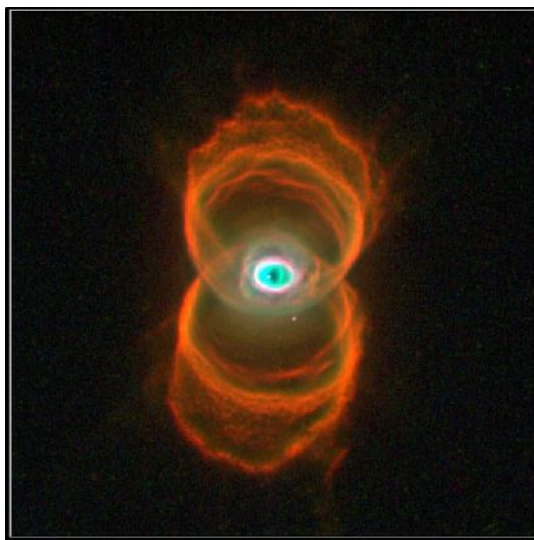
Kir ga zapita zbog koga apeluje, a stranac odgovori zbog njega samog i njegovih prijatelja koji su u ropstvu dvadeset i sedam godina.

Car potom upita šta je došao da traži, a ovaj mu reče da traži da ljudima podari slobodu i dopusti im da se vrate u Judeju, da bi obnovili hram Svevišnjem.

Kir reče: „Pošto su tvoji motivi tako pravedni i časni, smilovaćemo ti se. Ustani časni prinče, dugo sam bio svedok vašeg ropstva i stoga sam spreman da smesta odobrim tvoj zahtev, ako mi otkriješ tajne svog masonskog reda, koji sam oduvek duboko cenio.“

Stranac šapnu stražaru, koji potom saopšti caru: „Najmoćnija visosti, princ želi da vam kažem da ga vaša situacija onemogućava da vam poveri tajne, jer je Solomon, kad je postavio temelje za njihov red, rekao da su osnovni principi tog reda jednakost, vernost i bratska ljubav, i da to uvek moraju biti kriterijumi po kojima će se masoni birati. Vaš položaj, vaše titule i dvor su u suprotnosti sa skromnim odajama gde vladaju tajne reda. Njegova obaveza prema braći ne može se nikada prekršiti, te se ne usuđuje da vam otkrije njegove tajne. Ako njegova sloboda zavisi od toga, radije će ostati u zarobljeništvu.,,

Ovaj citat je preuzet iz odlične knjige Br.Roberta Lomasa i Br.Krisa Najta, „Knjiga o Hiramu“, i to iz njenog drugog dela koji nosi naziv „Masonske zaveštanje“.

„Nebula“ – originalni snimak („NASA“)

Nadam se da smo razumeli ovu alegoriju. Ne spašavajmo se od ropstva u profanom životu i ne otkupljujmo svoje profane dugove, plaćajući ih otkrivanjem tajni našeg reda. Budimo jaki kao brat Zorovavelj u ovoj priči, ili kao naš Veliki majstor Hiram Abif, u sličnoj situaciji, kada je radije izgubio život, nego da oda tajne koje je čuvao.

Brat B.R. Nemanja Niš